

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำให้ตนเองเสียเปรียบกับการดำรงแรงจูงใจภายใน ในการทำกิจกรรม โดยการศึกษาตามแนวทฤษฎีการทำให้ตนเองเสียเปรียบ ของ Stephen Berglas และ Edward Jones (1978) โดยทำการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทที่ 3 นำมาอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานเสนอไว้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง จะมีความแตกต่างจากผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ใช้เวลาฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ น้อยกว่าผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ
- 1.2 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ตั้งเป้าต่ำกว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ
- 1.3 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ใช้เวลาเล่นพินบอลในช่วงเวลาอิสระมากกว่าผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ
- 1.4 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง มีความชอบในการเล่นพินบอลมากกว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ
- 1.5 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง มีความสนุกสนานในการเล่นพินบอล มากกว่าผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 2 เจื่อนไขมีการแข่งขันจะแสดงอย่างชัดเจนว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง แตกต่างจาก ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ใช้เวลาฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ น้อยกว่าผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ
- 2.2 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ตั้งเป้าต่ำกว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ
- 2.3 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ใช้เวลาเล่นพินบอลในช่วงเวลาอิสระมากกว่าผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ
- 2.4 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง มีความชอบในการเล่นพินบอล มากกว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ
- 2.5 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง มีความสนุกสนานในการเล่นพินบอล มากกว่าผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 3 ในเจื่อนไขมีการแข่งขัน – ไม่แข่งขัน ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง และผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ที่แพ้ – ชนะ ใช้เวลาเล่น pinball ในช่วงเวลาอิสระ ดังนี้

- 3.1 เจื่อนไขมีการแข่งขัน ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงที่แพ้ ใช้เวลาเล่นพินบอลในช่วงเวลาอิสระ ไม่แตกต่างจาก ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงที่ชนะ
- 3.2 เจื่อนไขไม่มีการแข่งขัน ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงที่แพ้ ใช้เวลาเล่นพินบอลในช่วงเวลาอิสระ มากกว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงที่ชนะ
- 3.3 เจื่อนไขมีการแข่งขัน ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำที่แพ้ ใช้เวลาเล่นพินบอลในช่วงเวลาอิสระ น้อยกว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำที่ชนะ
- 3.4 เจื่อนไขไม่มีการแข่งขัน ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำที่แพ้ ใช้เวลาเล่นพินบอลในช่วงเวลาอิสระ มากกว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำที่ชนะ

สมมติฐานข้อที่ 4 เจื่อนไขมีการแข่งขัน ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงที่แพ้ ใช้เวลาเล่นพินบอลในช่วงเวลาอิสระ มากกว่าผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำที่แพ้

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง และผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ เมื่อใช้เวลาฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือมาก มีความสนุกสนานในการเล่นพินบอล แตกต่างจากเมื่อใช้เวลาฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือน้อย ดังนี้

- 5.1 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง เมื่อใช้เวลาฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือน้อย มีความสนุกสนานในการเล่นพินบอล มากกว่า เมื่อใช้เวลาฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือมาก
- 5.2 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ เมื่อใช้เวลาฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือมาก มีความสนุกสนานในการเล่นพินบอล มากกว่า เมื่อใช้เวลาฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือน้อย

ตารางที่ 10 สมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 4

Self – Handicapping	แข่งขัน		ไม่แข่งขัน	
	แพ้	ชนะ	คะแนนน้อยกว่า (แพ้)	คะแนนมากกว่า (ชนะ)
HS	เงื่อนไขที่ 1 \equiv	เงื่อนไขที่ 2	เงื่อนไขที่ 3 $>$	เงื่อนไขที่ 4
LS	เงื่อนไขที่ 5 $<$	เงื่อนไขที่ 6	เงื่อนไขที่ 7 $>$	เงื่อนไขที่ 8

- หมายเหตุ** เงื่อนไขที่ 1 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ในเงื่อนไขมีการแข่งขันและแพ้
- เงื่อนไขที่ 2 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ในเงื่อนไขมีการแข่งขันและชนะ
- เงื่อนไขที่ 3 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ในเงื่อนไขไม่มีการแข่งขันและคะแนนน้อยกว่า (แพ้)
- เงื่อนไขที่ 4 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง ในเงื่อนไขไม่มีการแข่งขันและคะแนนมากกว่า (ชนะ)
- เงื่อนไขที่ 5 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ในเงื่อนไขมีการแข่งขันและแพ้
- เงื่อนไขที่ 6 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ในเงื่อนไขมีการแข่งขันและชนะ

เงื่อนไขที่ 7 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ในเงื่อนไขไม่มีการแข่งขันและ
คะแนนน้อยกว่า (แพ้)

เงื่อนไขที่ 8 ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ในเงื่อนไขไม่มีการแข่งขันและ
คะแนนมากกว่า (ชนะ)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยความแปรปรวน 3 ทาง (3-way ANOVA) พบว่าผู้มี
นิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง - ต่ำ เงื่อนไขแข่งขัน - ไม่แข่งขัน ผลป้อนกลับว่าแพ้ - ชนะ
มิได้ส่งผลต่อเวลาที่ใช้ฝึกซ้อมความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ การตั้งเป้า เวลาที่ใช้เล่น
พินบอลในช่วงเวลาอิสระ ความชอบในการเล่นพินบอล และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น 3
ตัว มิได้ส่งผลต่อตัวแปรตาม 4 ตัวข้างต้นเช่นกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรผลป้อนกลับว่าแพ้ -
ชนะ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง - ต่ำ กับเงื่อนไขแข่งขัน - ไม่
แข่งขัน พบว่าส่งผลต่อความสนุกสนานในการเล่นพินบอล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าที (t - test) พบว่า

- ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงตั้งเป้าต่ำกว่าผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบ
ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.2
- ในเงื่อนไขมีการแข่งขัน ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงตั้งเป้าต่ำกว่าผู้มี
นิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็น
ไปตามสมมติฐานข้อ 2.2
- ในเงื่อนไขมีการแข่งขัน ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงที่แพ้ใช้เวลาเล่น
พินบอลในช่วงเวลาอิสระไม่แตกต่างจากผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูงที่
ชนะ อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3.1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นอกเหนือจากนี้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลที่ได้นี้แตกต่างไปจากผลการวิจัยของ Deppe และ Harackiewicz
(1996) ที่พบว่า ผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง มีการฝึกซ้อมในการทดลองน้อยกว่า ผู้มี
นิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ โดยจะอ้างถึงความพยายามในการฝึกซ้อมน้อย นำมาเป็นข้อ
อ้างต่อการกระทำที่ได้ผลไม่ดี แต่ใช้การขาดการฝึกซ้อมนี้เพื่อเพิ่มการประเมินความสามารถ
ตัวเอง ต่างจากผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ซึ่งยกสาเหตุความสามารถว่าไม่ได้ขึ้นอยู่กับ
กับเวลาในการฝึกซ้อมของพวกเขา งานวิจัยของ Deppe และ Harackiewicz (1996) ให้
หลักฐานยืนยันว่า พฤติกรรมทำให้ตนเองเสียเปรียบสามารถป้องกันการลดแรงจูงใจภายใน
ที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลังความล้มเหลวได้

สาเหตุที่ทำให้ไม่มีความแตกต่างระหว่างผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง และผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีสมมติฐานที่เป็นพื้นฐานการวิจัยของ Berglas และ Jones (1978) โดยให้ผู้ร่วมการทดลองได้รับผลป้อนกลับของความสำเร็จที่ไม่ขึ้นกับผลงาน (noncontingent success feedback) เพื่อให้ผู้ร่วมการทดลองเกิดความไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ที่ขัดขวางพฤติกรรมทำให้ตนเองเสียเปรียบของผู้ร่วมการทดลอง ซึ่งมีข้อสนับสนุนจากงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ระบุว่าไม่พบพฤติกรรมทำให้ตนเองเสียเปรียบเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ Snyder และ Smith, 1982 (Snyder & Smith, 1982 อ้างถึงใน Rhodewalt, 1990) ได้โต้แย้งว่า ความสำเร็จที่ไม่ขึ้นกับผลงาน (noncontingent success feedback) ไม่ใช่วิธีการเดียวที่จะทำให้ผู้ร่วมการทดลองไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง Snyder, Smith, Augelli และ Ingram, 1985 พบว่าผู้ร่วมการทดลองใช้วิธีทำให้ตนเองเสียเปรียบ เมื่อได้ทำกิจกรรมที่ยากลำบาก และมีแนวโน้มว่าจะได้รับความล้มเหลว

การทำให้ตนเองเสียเปรียบ เป็นความพยายามเพื่อปกป้องอัตมโนทัศน์ต่อตนเอง (self - concept) ซึ่ง Jones และ Berglas (1978) อธิบายว่าก่อนจะเกิดการทำให้ตนเองเสียเปรียบ จะต้องมียุทธมโนทัศน์ต่อตนเองที่จะปกป้อง หรือเมื่อรู้ว่าอัตมโนทัศน์ที่สำคัญต่อตนเอง กำลังจะถูกทดสอบ แต่ผู้ร่วมการทดลองในการวิจัยครั้งนี้อาจจะรู้สึกว่าคุณภาพการทดลองไม่มีความสำคัญต่อตนเอง และไม่คำนึงถึงผลที่จะได้รับจากการเล่นเกมถึงแม้จะอยู่ในเงื่อนไขที่มีการแข่งขัน

ผู้ร่วมการทดลองในงานวิจัยครั้งนี้เป็นผู้หญิงถึงร้อยละ 70.6 ผู้หญิงอาจจะไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมทำให้ตนเองเสียเปรียบอย่างชัดเจน ซึ่งการศึกษาเชิงประจักษ์ครั้งแรกของ Berglas และ Jones (1978) ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาระดับวิทยาลัย ทั้งชายและหญิง โดยให้ผลป้อนกลับของความสำเร็จ หลังจากที่ได้ทำกิจกรรม ซึ่งความจริงแล้วสามารถแก้ปัญหาได้ และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ผู้ร่วมการทดลองที่ได้รับผลสำเร็จที่ไม่ขึ้นกับผลงาน คาดว่าเป็นกลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อยกว่าที่จะเลือกยาซึ่งขัดขวางการแสดงออกก่อน จะถูกทดสอบความสามารถแบบเดิมในครั้งที่สอง แต่ผลที่ได้รับมีนัยสำคัญกับผู้ร่วมการทดลองชายเท่านั้น ในขณะที่ผู้ร่วมการทดลองหญิงยกสาเหตุความสามารถของตนเองว่าเกิดจากโชคหรือความบังเอิญมากกว่าผู้ชาย Berglas และ Jones สรุปว่าผู้หญิงอาจจะมี

"เหตุผลน้อยกว่าที่จะใช้ปกป้องผลสำเร็จที่เกิดขึ้นอย่างง่ายดาย เพราะโชคช่วย" (P.416) ดังนั้นสำหรับผู้หญิงอาจเป็นไปได้ว่า การกำหนดให้ได้รับผลสำเร็จที่ไม่ขึ้นกับผลงาน ไม่ได้สร้างภาพลักษณ์ของความสามารถตามที่ผู้วิจัยมุ่งหวังไว้ มีการโต้แย้งว่าผู้หญิงในงานวิจัยของ Berglas และ Jones (1978) อาจจะมีผลในการเกิดการกระทำให้ตนเองเสียเปรียบ เพราะความสำเร็จที่เสนอให้ไม่ได้สร้างภาพลักษณ์ของความสำเร็จที่เป็นสิ่งสำคัญต่ออัตมโนทัศน์ของพวกเขา แต่ Pyszczynski และ Greenberg, 1983 (Pyszczynski & Greenberg, 1983 อ้างถึงใน Greenberg, Pyszczynski & Paisley, 1984) กลับพบการทำให้ตนเองเสียเปรียบในผู้ร่วมการทดลองหญิง ที่ถูกจัดอยู่ในเงื่อนไข "มีความสัมพันธ์กับอัตตา (ego) สูง" และรับรู้ว่าเป็นแบบทดสอบนี้ "มีความคาดหวังสูงและเป็นตัวทำนายที่ดีต่อความสำเร็จทางการศึกษา และความสำเร็จในงาน"

ผู้ร่วมการทดลองในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่อาจไม่กระตือรือร้นที่จะใช้การทำให้ตนเองเสียเปรียบโดยพฤติกรรม (behavioral self - handicaps) ชัดขวาง เพราะการสร้างสิ่งขัดขวางต่อการแสดงออกอาจดูชัดเจนเกินไป และขจัดโอกาสที่จะแสดงออกได้อย่างดี แต่ถ้าให้โอกาสผู้ร่วมการทดลองได้ใช้การกล่าวอ้าง ข้อเสียเปรียบของตนเอง (self - reported handicaps) เช่น ลักษณะอาการทางร่างกาย หรือวัดความวิตกกังวล อาจปรากฏผลการทดลองที่ชัดเจนกว่าเนื่องจากการกล่าวอ้างไม่มีหลักฐานที่สัมผัสได้ ทำให้ผู้ร่วมการทดลองใช้วิธีการนี้ได้สบายใจกว่า และจากการทดลอง พบว่ามีผู้ร่วมการทดลองบางคนอ้างถึงความเครียดจากการอ่านหนังสือ นอนไม่พอ ตาลาย ก่อนจะเริ่มเล่น pinball และผู้ร่วมการทดลองจำนวนมากบอกผู้วิจัยตั้งแต่เมื่อเข้ามาในห้องทดลองว่าไม่ชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์หรือเล่นไม่เป็น ซึ่งเป็นการอ้างถึงข้อเสียเปรียบของตนเองที่ผู้ร่วมการทดลองมีอยู่ก่อนแล้ว Shepperd และ Arkin, 1989a (Shepperd & Arkin, 1989a อ้างถึงใน Snyder, 1990) ให้เหตุผลว่า การที่มีข้อเสียเปรียบปรากฏอยู่ก่อนแล้ว ทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องใช้การทำให้ตนเองเสียเปรียบเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อข้อเสียเปรียบที่มีอยู่ก่อนแล้ว เป็นสิ่งที่ผู้อื่นจะไม่มีข้อสงสัยอย่างจริงจัง การนำข้อเสียเปรียบมาเพิ่มเติมอาจกระทบความสมดุลต่อการยกสาเหตุของผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบ

เมื่อ Berglas และ Jones (1978) ได้เริ่มงานวิจัยเกี่ยวกับการทำให้ตนเองเสียเปรียบ ซึ่งได้เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างสมมติฐาน 2 ข้อ ที่ค้ำกันเกี่ยวกับความปรารถนาของบุคคลที่จะเรียนรู้ความสามารถของตนเอง ประการแรกจากทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคม ของ Festinger, 1958 (Festinger, 1958 อ้างถึงใน Snyder, 1990) หลักการพื้นฐานที่ว่าบุคคลต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในทางตรงกันข้าม ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motivation theory) บุคคลต้องการข้อมูลที่เป็นตัวตัดสิน แต่ความเข้มข้นของความต้องการขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่จะบรรลุความสำเร็จของพวกเขา Berglas และ Jones ได้แย้งว่าความกลัวว่าจะล้มเหลว อาจมีอิทธิพลเหนือกว่าความต้องการบรรลุผลสำเร็จ และเหนือกว่าความต้องการข้อมูลเพื่อเป็นตัวตัดสิน เกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นต่อการบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเป็นข้อเสนอของพวกเขาเกี่ยวกับการใช้กลวิธีทำให้ตนเองเสียเปรียบที่ไม่แน่นอน บางครั้งเกิดแรงจูงใจเพื่อหลีกเลี่ยงข้อมูลที่เป็นตัวตัดสินอย่างแจ่มแจ้งต่อภาพลักษณ์ความสามารถซึ่งผู้นั้นไม่ค่อยถนัด แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าผู้ร่วมการทดลองไม่รู้สีกว่าอัตมโนทัศน์ที่สำคัญต่อตนเองกำลังจะถูกทดสอบ การกระทำที่กำลังเกิดขึ้นไม่มีความสำคัญต่อตนเอง อาจทำให้ผู้ร่วมการทดลองอยู่บนพื้นฐานของความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง หรือมีแรงจูงใจที่จะบรรลุผลสำเร็จ

ดังนั้น จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งไม่พบความแตกต่างของการใช้พฤติกรรมทำให้ตนเองเสียเปรียบ ระหว่างผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบสูง และผู้มีนิสัยทำให้ตนเองเสียเปรียบต่ำ ผลที่ตามมาจึงไม่มีความแตกต่างของการดำรงแรงจูงใจภายในในการทำกิจกรรมด้วยเช่นกัน